

Szczegółowe wymagania edukacyjne z edukacji dla bezpieczeństwa w klasie III gimnazjum

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
ROZDZIAŁ 1. OSTRZEGANIE O ZAGROŻENIACH I ALARMOWANIE				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymienia przykłady środków alarmowych - rozpoznaje sygnał alarmu pożarowego w szkole - wymienia negatywne skutki nieuzasadnionego wszczęcia alarmu pożarowego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czemu służy system wykrywania skażeń i alarmowania - omawia podstawowe zasady zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu i komunikatu: uprzedzenie o zagrożeniu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polegają działania systemu wykrywania skażeń i alarmowania - wyjaśnia, jak należy się zachować po usłyszeniu alarmu: powietrznego i o skażeniach. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje rodzaje alarmów i rozpoznaje rodzaje sygnałów alarmowych - zachowuje się właściwie (zgodnie z instrukcją) po ogłoszeniu alarmu w szkole - wyjaśnia różnicę między ogłoszeniem alarmu a komunikatem: uprzedzenie o zagrożeniu (skażeniem, zakażeniem, o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia sposoby przeciwdziałania panice - opíše i wykona plan ewakuacji uczniów z wybranej części szkoły (budynku A,B,C) - uzasadnia konieczność istnienia zorganizowanej ochrony ludności.
ROZDZIAŁ 2. Powszechna samoobrona i obrona cywilna				
<p>(ocena dopuszczająca)</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia podstawowe zagrożenia dla jednostki i grup społecznych - wymienia służby, które odpowiadają za bezpieczeństwo obywateli w Polsce i potrafi podać numery alarmowe służb (SOR pot. pogotowia, policji, straży pożarnej, 	<p>(ocena dostateczna)</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje najczęstsze sytuacje stanowiące zagrożenie dla jednostki i grup społecznych - identyfikuje znak rozpoznawczy OC - wyjaśnia znaczenie terminu „sytuacja kryzysowa”. 	<p>(ocena dobra)</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia podstawowe dokumenty ONZ regulujące działanie obrony cywilnej na świecie - wymienia podstawy prawne działania ochrony ludności i obrony cywilnej w Rzeczypospolitej Polskiej - omawia cele i zadania 	<p>(ocena bardzo dobra)</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje nazwę centralnego organu państwa odpowiedzialnego za obronę cywilną; wymienia terenowe organy obrony cywilnej - wymienia instytucje zajmujące się zarządzaniem kryzysowym - kompletuje sprzęt 	<p>(ocena celująca)</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia i wyjaśnia celowość istnienia struktur obrony cywilnej na poszczególnych szczeblach, uzasadnia wypowiedź, - przewiduje sytuacje kryzysowe zagrażające miejscowości, w której

CPR).		obrony cywilnej - wymienia i omawia najczęstsze zagrożenia zdrowia i życia na skutek powodzi, pożaru, huraganu i innych sytuacji kryzysowych zagrażających lokalnej społeczności.	i wyposażenie przydatne podczas ewakuacji; uzasadnia swój wybór.	mieszka i szczegółowo opisuje i oznacza te zagrożenia tworząc mapę zagrożeń.
-------	--	--	--	--

ROZDZIAŁ 3. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA I DZIAŁANIA RATOWNICZE

(ocena dopuszczająca) <i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcia: powódź, pożar - wymienia najczęstsze przyczyny pożarów - omawia przyczyny powodzi w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminu „ewakuacja”.	(ocena dostateczna) <i>Uczeń:</i> - omawia przeznaczenie podręcznego sprzętu gaśniczego i wskazuje jego typowe rozmieszczenie w obiektach publicznych (także w szkole) - omawia przyczyny wypadków oraz katastrof komunikacyjnych i technicznych - charakteryzuje najistotniejsze zasady opuszczania miejsc zagrożonych - opisuje drogę ewakuacji w szkole.	(ocena dobra) <i>Uczeń:</i> - uzasadnia potrzebę obserwacji stanu wód oraz urządzeń hydrotechnicznych - wyjaśnia, jak należy się zachowywać w czasie powodzi i czego w czasie powodzi robić nie wolno - charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, szkole i najbliższej okolicy - identyfikuje znaki ochrony Przeciwpożarowej - wyjaśnia, jak należy się zachować w przypadku dostrzeżenia pożaru - omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych.	(ocena bardzo dobra) <i>Uczeń:</i> - wymienia i uzasadnia niezbędne działania przygotowujące do ewakuacji z terenów zagrożonych powodzią - wyjaśnia, jak należy gasić zarzewie ognia - wyjaśnia, jak należy gasić odzież palącą się na człowieku - omawia zasady zachowania się podczas wypadków i katastrof (komunikacyjnych, innych) - wymienia główne przesłanki do podjęcia ewakuacji spontanicznej.	(ocena celująca) <i>Uczeń:</i> - wymienia zadania organów państwa w zakresie ochrony przeciwpowodziowej - wyjaśnia zasady zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność - omawia na przykładach znane z historii lub aktualnych wydarzeń przykłady ewakuacji ludności oraz ich przyczyny.
---	---	--	---	---

ROZDZIAŁ 4. PIERWSZA POMOC I RESUSCYTACJA

<p>(ocena dopuszczająca) Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia numery alarmowe i omawia właściwy sposób wzywania pomocy - przedstawia treść wezwania pogotowia lub lekarza - układa poszkodowanego w pozycji bezpiecznej oraz wie kiedy nie można tego robić - wymienia główne przyczyny złamań, zwichnięć i skręceń - wymienia części ciała najłatwiej ulegające odmrożeniom - wyjaśnia, jak należy się zachowywać i czego należy unikać w czasie burzy - omawia zagrożenia wynikające z intensywnych opadów śniegu, porywistych wiatrów i bardzo niskich temperatur oraz prawidłowe zachowanie w takich sytuacjach. 	<p>(ocena dostateczna) Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia zasady oceny układu oddechowego i krążenia (ABC) - wymienia zawartość apteczki pierwszej pomocy; posługuje się apteczką pierwszej pomocy - wyjaśnia, czym jest zasłabnięcie, i omawia zasady postępowania w przypadku zasłabnięcia - wyjaśnia czym jest łańcuch przeżycia - wie jak pomóc osobie, która zadławiła się - wymienia najczęstsze przyczyny utonięć - typowe objawy i najczęstsze okoliczności zatrucia - wymienia najczęstsze przyczyny wypadków drogowych - udziela pomocy w przypadku krwawienia z nosa - wyjaśnia, na czym polega 	<p>(ocena dobra) Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia budowę i zasady funkcjonowania układu oddechowego człowieka - omawia budowę i zasady funkcjonowania układu krążenia człowieka - omawia zasady postępowania aseptycznego i bezpiecznego dla ratownika - wyjaśnia, na czym polega resuscytacja krążeniowo-oddechowa - wymienia zagrożenia dla osoby nieprzytomnej - wyjaśnia, na czym polega pomoc ratownicza w zadławieniu - omawia znaczenie czasu w udzielaniu pierwszej pomocy - omawia skutki działania niskiej temperatury na organizm ludzki - wyjaśnia, na czym polega pierwsza pomoc: w wychłodzeniu 	<p>(ocena bardzo dobra) Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia kolejne ogniwa łańcucha przeżycia; omawia ich znaczenie - wyjaśnia, jak działa w Polsce system ratowniczy - rozpoznaje stan osoby poszkodowanej; prawidłowo bada jej oddech (na manekinie) - wyjaśnia znaczenie bólu w klatce piersiowej jako objawu stanu zagrożenia życia - wyjaśnia zasady postępowania z poszkodowanym skarżącym się na ból w klatce piersiowej - udziela pomocy przy krwawieniu odpowiednio do rodzaju krwawienia - udziela pomocy przy urazach kończyn - demonstruje sposoby użycia chusty trójkątnej - udziela pomocy osobie poszkodowanej na 	<p>(ocena celująca) Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, do czego służy automatyczny defibrylator zewnętrzny, na czym polega jego działanie i gdzie powinien się znajdować - bezbłędnie i samodzielnie wykonuje resuscytację krążeniowo-oddechową u dorosłych i dzieci (na manekinach) - omawia przeznaczenie AED oraz wie gdzie takie urządzenia powinny się znajdować - wyjaśnia, dlaczego krwotok i wstrząs krwotoczny zagrażają życiu - bezbłędnie i samodzielnie demonstruje sposoby opatrywania ran krwawiących oraz opatruje urazy kończyn - uczestniczy w pokazach udzielania pierwszej pomocy na terenie szkoły i poza nią.
---	--	--	--	---

	<p>pierwsza pomoc przy zatruciach:</p> <p>a/ pokarmowych</p> <p>b/ lekami</p> <p>c/ gazami</p> <p>d/ środkami chemicznymi.</p>	<p>i w odmrożeniu</p> <p>- wyjaśnia, od czego zależy temperatura odczuwalna</p> <p>- omawia skutki działania wysokiej temperatury na organizm ludzki</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów „udar słoneczny” i „udar cieplny”</p> <p>- wyjaśnia, jakie skutki wywołują porażenia prądem elektrycznym i od czego zależy stopień obrażeń</p> <p>- wyjaśnia, jak udzielić pomocy osobie porażonej prądem elektrycznym</p> <p>- uzasadnia znaczenie udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach.</p>	<p>skutek oparzenia termicznego</p> <p>udziela pomocy osobie poszkodowanej na skutek oparzenia chemicznego: skóry, przełyku i przewodu pokarmowego, oczu</p> <p>- wyjaśnia, jak można pomóc osobie, która ucierpiała wskutek udaru</p> <p>- wyjaśnia, jak należy postępować, by bezpiecznie udzielić pomocy osobom tonącym</p> <p>- wyjaśnia, jak należy postępować, by bezpiecznie udzielić pomocy osobom tonącym.</p>	
ROZDZIAŁ 5. OCHRONA PRZED SKAŻENIAMI				
<p>(ocena dopuszczająca)</p> <p>Uczeń:</p> <p>- odpowiada na pytanie na czym polega zagrożenie nadmiernym promieniowaniem</p> <p>- podaje przykłady naturalnych źródeł promieniowania.</p>	<p>(ocena dostateczna) Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminu „promieniotwórczość”</p> <p>- wymienia reakcje organizmów żywych na napromieniowanie (choroba popromienna)</p> <p>- wymienia możliwe źródła skażenia</p> <p>- wymienia sposoby zabezpieczenia żywności i wody przed skażeniami.</p>	<p>(ocena dobra)</p> <p>Uczeń:</p> <p>- omawia wpływ substancji promieniotwórczych na ludzi, zwierzęta, żywność i wodę</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: skażenie” i „zakażenie”</p> <p>- charakteryzuje walory ochronne różnych rodzajów opakowań.</p>	<p>(ocena bardzo dobra)</p> <p>Uczeń:</p> <p>- podaje wysokość dawki promieniowania, która wywołuje typowe objawy choroby popromiennej</p> <p>- podaje przykłady wykorzystania promieniotwórczości w służbie ludzkości</p> <p>- podaje nazwy instytucji w Polsce, w ramach których działają służby monitorujące poziom</p>	<p>(ocena celująca)</p> <p>Uczeń:</p> <p>- podaje wysokość dawki promieniowania, która wywołuje typowe objawy choroby popromiennej</p> <p>- omawia sposoby postępowania w przypadku zagrożenia skażeniami promieniotwórczymi</p> <p>- planuje wielkość zapasów wody i żywności na potrzeby swojej rodziny, na określony czas.</p>

			<p>radiacji - uzasadnia konieczność stałej ochrony wody i żywności, zwłaszcza w czasie zdarzeń kryzysowych.</p>	
ROZDZIAŁ 6. ZAGROŻENIA CHEMICZNE				
<p>(ocena dopuszczająca) Uczeń: - wie jak oznacza się pojazdy przewożące substancje niebezpieczne</p>	<p>(ocena dostateczna) Uczeń: - omawia postępowanie po uwolnieniu się substancji chemicznej - podaje przykłady zastępczych środków ochrony dróg oddechowych i skóry.</p>	<p>(ocena dobra) Uczeń: - wyjaśnia, na czym polega uzdatnianie skażonej żywności i wody - wyjaśnia znaczenie terminów: „odkażanie”, „dezaktywacja” (mechaniczna, fizyczna, chemiczna), „dezynfekcja”, „dezynsekcja”, „deratyzacja” - wymienia rodzaje oznakowań substancji toksycznych i miejsca ich eksponowania.</p>	<p>Uczeń: (ocena bardzo dobra) - rozpoznaje znaki substancji toksycznych na pojazdach i budowlach - przedstawia zasady postępowania w okolicznościach nakazujących opuszczenie zagrożonego miejsca - samopomoc (jak sobie radzić bez pomocy z zewnątrz) i samoewakuacja (doraźna - spontaniczna) - wymienia zagrożenia lokalne stwarzane przez przemysł i transport.</p>	<p>(ocena celująca) Uczeń: - proponuje działania chroniące ludzi przed działaniem substancji szkodliwych - wyjaśnia zasady postępowania w przypadku awarii instalacji chemicznej i środka transportu oraz rozszczelnienia zbiorników z substancjami toksycznymi - uzasadnić rozmieszczenie tablic i znaków bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania i nauki.</p>

Kryteria oceniania

Ocena celująca – uczeń:

- przedstawia własne (racjonalne) koncepcje rozwiązań, działań, przedsięwzięć,
- systematycznie wzbogaca swoją wiedzę i umiejętności, dzieli się tym z grupą,
- odnajduje analogie, wskazuje szanse i zagrożenia określonych rozwiązań,
- wyraża własny, krytyczny, twórczy stosunek do omawianych zagadnień,
- argumentuje w obronie własnych poglądów, posługując się wiedzą pozaprogramową,
- zdobył wiedzę znacznie wykraczającą poza zakres materiału programowego,
- rozwija własne zainteresowania,
- bierze udział z sukcesami w olimpiadach, turniejach związanych z tematyką przedmiotu.

Ocena bardzo dobra – uczeń:

- sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych źródeł informacji,
- samodzielnie rozwiązuje zadania i problemy postawione przez nauczyciela,
- jest aktywny na lekcjach,
- bezbłędnie wykonuje czynności ratownicze, koryguje błędy kolegów,
- odpowiednio wykorzystuje sprzęt i środki ratownicze,
- sprawnie wyszukuje w różnych źródłach informacje o sposobach alternatywnego działania (także doraźnego),
- umie pokierować grupą rówieśników,
- zdobył pełen zakres wiedzy przewidziany w programie,
- sprawnie wykorzystuje wiedzę z różnych przedmiotów do rozwiązywania zadań z zakresu edukacji dla bezpieczeństwa.

Ocena dobra – uczeń:

- samodzielnie korzysta ze wskazanych źródeł informacji,
- poprawnie rozumie w kategoriach przyczynowo-skutkowych,
- samodzielnie wykonuje typowe zadania o niewielkim stopniu złożoności,
- podejmuje wybrane zadania dodatkowe,
- jest aktywny w czasie lekcji,
- poprawnie wykonuje czynności ratownicze, umie dobrać potrzebny sprzęt i wykorzystać niektóre środki ratownicze,
- opanował materiał programowy w stopniu zadowalającym.

Ocena dostateczna – uczeń:

- pod kierunkiem nauczyciela wykorzystuje podstawowe źródła informacji,
- samodzielnie wykonuje proste zadania,
- w trakcie zajęć przejawia przeciętną aktywność,
- opanował podstawowe elementy programu, pozwalające na podjęcie w otoczeniu działań ratowniczych i zabezpieczających.

Ocena dopuszczająca – uczeń:

- przy pomocy nauczyciela wykonuje proste polecenia, wykorzystując podstawowe umiejętności,
- wykazuje braki w wiedzy, nie uniemożliwiają one jednak dalszej edukacji i mogą zostać usunięte,
- jego postawa na lekcjach jest bierna, ale wykazuje chęć do współpracy.

Ocena niedostateczna – uczeń:

- pomimo pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń, wymagających zastosowania podstawowych umiejętności,
- nie opanował wiedzy i umiejętności w zakresie wymagań koniecznych niezbędnych do dalszego kształcenia,
- wykazuje się brakiem systematyczności i chęci do nauki,
- nie interesuje się przedmiotem.

**SZCZEGÓLOWE WYMAGANIA EDUKACYJNE
Z EDUKACJI DLA BEZPIECZEŃSTWA W KL. III
DLA UCZNIÓW Z ZALECONYM OBNIŻENIEM POZIOMU WYMAGAŃ**

Lp.	Tematyka	Ocena dopuszczająca uczeń potrafi:	Ocena dostateczna uczeń potrafi:
1.	Ostrzeżenie o zagrożeniach i alarmowanie	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznać rodzaje alarmów i sygnałów alarmowych, – wyjaśnić, jak należy się zachować po usłyszeniu alarmu. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić czynniki sprzyjające panicznym reakcjom tłumu oraz podać sposoby postępowania w takiej sytuacji, – omawia zasady zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu
2.	Powszechna samoobrona i obrona cywilna	<ul style="list-style-type: none"> – określić podstawowe zadania ochrony i obrony cywilnej, – zidentyfikować znak rozpoznawczy OC. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić powinności obywatelskie w zakresie ochrony i obrony cywilnej, – scharakteryzować najczęstsze sytuacje stanowiące zagrożenie dla jednostek i zbiorowości.
3.	Zagrożenia bezpieczeństwa i działania ratownicze	<ul style="list-style-type: none"> – omówić sposoby ochrony na wypadek pożaru, – wymienić przyczyny powstawania pożarów, – wezwać telefonicznie pomoc do gaszenia pożaru. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisać zagrożenia, jakie stwarza woda, – określić, jakie substancje można gasić wodą, a jakie nie, – wymienić czynności podczas ewakuacji powodziowej.
4.	Pierwsza pomoc i resuscytacja	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić podstawowe funkcje życiowe, – przedstawić treść wezwania pogotowia lub lekarza i wymienić numery alarmowe, – rozpoznać stan osoby poszkodowanej, – zastosować pozycję bezpieczną, - wskazać rodzaje zagrożeń, jakie występują przy udzielaniu pierwszej pomocy, - wymienić zawartość apteczki 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić kolejne ogniwa łańcucha przeżycia i omówić ich znaczenie, – wykonać samodzielnie RKO, – posługiwać się apteczką pierwszej pomocy, – wskazać przyczyny i objawy wstrząsów pourazowych , – omówić różne sposoby odciążania i ewakuacji poszkodowanych , – opisać zastosowanie podręcznych środków do unieruchomienia kończyn dolnych i górnych, – udzielić pierwszej pomocy w przypadku krwawienia, bólu w klatce piersiowej, – wyjaśnić zasady pomocy przy wychłodzeniu, odmrożeniu i oparzeniu termicznym – udzielić pierwszej pomocy w przypadku porażenia prądem elektrycznym w różnych sytuacjach (dom, warsztat, pracownia, teren niezabudowany),

		<p>pierwszej pomocy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienić części ciała najłatwiej ulegające odmrożeniom, - omówić prawidłowe postępowanie w czasie upałów, - wyjaśnić jak należy się zachować w czasie burzy, - wymienić przyczyny utonięć, - wymienić przyczyny wypadków drogowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić zasady pierwszej pomocy w przypadku omdleń, zasłabnięć, zadławień i utonięć, - wyjaśnić zasady pomocy przy zatruciach pokarmowych, - omówić zasady udzielania pomocy poszkodowanym w wypadkach drogowych.
5..	Ochrona przed skażeniami	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić termin „promieniotwórczość”, - omówić wpływ substancji promieniotwórczych na ludzi, zwierzęta, żywność i wodę, - wyjaśnić terminy „skażenie i zakażenie”, - wymienić możliwe źródła skażenia. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, na czym polegają zabiegi sanitarne i zabiegi specjalne, - omówić sposoby zabezpieczenia żywności i wody przed skażeniami, - scharakteryzować walory ochronne różnych rodzajów opakowań.
6.	Zagrożenia chemiczne	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rodzaje znaków bezpieczeństwa, - wyjaśnić, na czym polega uzdatnianie skażone żywności i wody, - rozpoznać znaki substancji toksycznych na pojazdach i budowlach. 	<ul style="list-style-type: none"> - nazwać tablice i znaki bezpieczeństwa, - scharakteryzować zasady chroniące ludzi przed działaniem substancji szkodliwych, - wyjaśnić zasady postępowania w przypadku awarii instalacji chemicznej i środka transportu oraz rozszczelnienia zbiorników z substancjami toksycznymi.

opracował: mgr Rafał Brzozowski